

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
FORMULATION OF SUSTAINABLE LOCAL DEVELOPMENT PLANS BY LOCAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS

วีรยุทธ กลิ่นบุปผา¹ วีรยุทธ ภักพวง² สมัชญ์ ยิ้มโสด³ และภาสกร ดอกจันทร์⁴
Weerayut Klinbuppha¹ Weerayut Phakphuang² Samach Yimsod³ and Phasakorn Dokchan⁴
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University
E-mail : weerayoot1824@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ได้ศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ และขั้นตอนพร้อมวิธีการที่จะจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่ให้ประชาชนได้รับ การบริการที่ดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน การบูรณาการ การจัดทำแผนที่มีประสิทธิภาพ และการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการจัดสรรงบประมาณและติดตาม ประเมินผล นอกจากนี้ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตระหนัก ถึงความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรม และแนวทางที่เป็นการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดความโปร่งใส ตลอดจน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวม ท้ายที่สุดบทความทาง วิชาการนี้จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกรอบพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การจัดทำลำดับความสำคัญของ ปัญหา การจัดทำโครงการพัฒนา การบริหารงบประมาณอย่างคุ้มค่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : แผนพัฒนาท้องถิ่น , การพัฒนาที่ยั่งยืน , องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

*Received May 2, 2026; Revised August 2, 2026; Accepted August 19, 2026

Abstract

This academic article examines sustainable local development planning by local administrative organizations. The objective is to examine the concepts, principles, procedures, and methods for formulating local development plans to promote sustainable development by local administrative organizations. Effective implementation of these plans contributes to area-based development, enables citizens to receive quality public services, and enhances the efficiency of local administrative organizations under the Ministry of Interior's Regulations on the Preparation of Local Development Plans, B.E. 2548 (2005), and subsequent amendments. The regulations emphasize public participation, integrated and effective planning, and the use of development plans as tools for budget allocation, monitoring, and evaluation. Furthermore, local administrative organizations should promote awareness of morality and ethics among all sectors and strengthen good governance to enhance transparency and overall administrative efficiency. Ultimately, this academic article provides local administrative organizations with a framework for developing and improving their local development planning processes. It can be applied to policy formulation, problem prioritization, development project formulation, efficient budget management, promotion of public participation, and the systematic development of monitoring and evaluation systems.

Keywords : Local Development Plan , Sustainable Development ,
Local Administrative Organizations

บทนำ

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 284 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง รวมถึงมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ Constitution of the Kingdom of Thailand (1997) อีกทั้งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะและจัดหารายได้ของท้องถิ่น Department of Local Administration (2005) นอกจากนี้ มาตรา 16 และมาตรา 17 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวยังบัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยแผนพัฒนาท้องถิ่นจะต้องมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน Phra Theerasarn Chandavuddho (Panyadee) (2021) การพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับพื้นที่ จึงสามารถตอบสนองต่อปัญหา ความต้องการ และบริบทของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกลายเป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา การจัดสรรทรัพยากร และการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีระบบและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ Ministry of Interior (2018) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแผนพัฒนาท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญ แต่กระบวนการจัดทำแผนในปัจจุบันยังคงเผชิญความท้าทายในมิติการมีส่วนร่วม

ของภาคประชาชน ควบคู่กับการปรับประสานข้อกำหนดและระเบียบปฏิบัติจากส่วนกลาง บริบทดังกล่าวส่งผลให้เกิดช่องว่างในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งอาจกระทบต่อความต่อเนื่องในการตอบสนองความต้องการของประชาชน และเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนของชุมชน Ban Ko Sub-district Municipality (2021) การศึกษาแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญยิ่ง เพื่อทบทวนแนวคิด หลักการ และกระบวนการวางแผนเชิงบูรณาการ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการบริการสาธารณะ และการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระยะยาว

เนื้อหา

1. ความหมายของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ความหมายของแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ข้อ 4 กำหนดว่า “แผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายถึง แผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาท้องถิ่น เชื่อมโยงและสอดคล้องกันอย่างมีความสำคัญของสาระสำคัญในแผนในระดับพื้นที่และแผนพัฒนาจังหวัดและแผนระดับต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาดังแต่ระดับประเทศจนถึงระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น Ministry of Interior (2018) ส่วน Yutthanet (2026) กล่าวว่า แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยแผนพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปี ลักษณะของแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยมีหลักคิดที่ว่าภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่ง ๆ จะมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่งแนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่งจะมีโครงการ/กิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งโครงการ/กิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งจะมีผลต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนและวิสัยทัศน์ในที่สุด นอกจากนั้นแผนพัฒนาท้องถิ่นยังเป็นแผนที่มีความสัมพันธ์กับงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้การวางแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำโครงการ/กิจกรรมจากแผนพัฒนาท้องถิ่นในปีที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปจัดทำงบประมาณ เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบคอบและผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะที่ Rungreungsil (2011) อธิบายว่า การวางแผนท้องถิ่นเป็นกระบวนการสำคัญในการกำหนดแนวทางและวิธีดำเนินงาน เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นสามารถดำเนินไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกัน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยการจัดสรรและบริหารทรัพยากรขององค์กรอย่างเหมาะสม ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาในระดับต่าง ๆ กับปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ผ่านการกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย แนวทางการพัฒนา และโครงการหรือกิจกรรมอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ การจัดสรรและระดมทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนการเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณรายจ่าย

ประจำปี โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของพื้นที่ และนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ต่อเนื่อง และมุ่งสู่ความยั่งยืน

2. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

1) หลักการพื้นฐานในการวางแผน

การวางแผนประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 4 ประการด้วยกันคือ

1.1) การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ (Contribution to Purpose and Objectives) ในการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ

1.2) การวางแผนเป็นงานอันดับแรกของกระบวนการจัดการ (Primacy of Planning) ซึ่งกระบวนการจัดการประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การวางแผนเป็นงานเริ่มต้นก่อนขั้นตอนอื่น ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้านอื่น ๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

1.3) การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคน (Pervasiveness of Planning) การวางแผน เป็นงานของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องทำแล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารในระดับที่ต่างกันต่างก็มีความรับผิดชอบควบคุมให้งานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นการวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

1.4) ประสิทธิภาพของแผนงาน (Efficiency of Plans) ในการวางแผนนั้นผู้วางแผนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาจากการบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การใช้เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริหารที่ดีสร้างความพึงพอใจ ให้แก่สมาชิกในองค์การ

หลักการพื้นฐาน 4 ประการนี้ล้วนมีส่วนสำคัญในการปูพื้นฐานของความคิดในด้านการวางแผนให้องค์การประสบเจริญก้าวหน้า (Ministry of Interior, 2025)

2) การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

2.1) หลักการการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเป็นหุ้นส่วน (Partnerships) ทางสังคมที่หลากหลายเพื่อร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น เป็นการมีส่วนร่วม (Participation) ทั้งในเชิงสร้างกระบวนการทัศน์ เชิงความคิด การแสดงพลังออกมาในสิ่งที่ตนเองต้องการ การแสดงออกถึง การอยู่ร่วมกันแบบเอื้ออาทรและสันติที่เกิดจากความสัมพันธ์ที่เป็นสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน (Relationships) ในท้องถิ่นอาจเกิดการเห็นร่วมและเห็นต่างได้เสมอ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและการเพิ่มเติมแผนพัฒนาท้องถิ่นผ่านกระบวนการระดมสมอง (Brainstorming) ร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมแก้ปัญหา ปรึกษาหารือกันในพื้นที่แลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2) การประชุมแบบมีส่วนร่วม

2.2.1) การประชุมแบบมีส่วนร่วม อาจเป็นการประชุมประชาคมท้องถิ่น ประชาคม ท้องถิ่นในระดับหมู่บ้าน ประชาคมท้องถิ่นในระดับชุมชน ประชาคมท้องถิ่นในระดับตำบลหรือภาพรวม ประชาคมท้องถิ่นในระดับชุมชนเมืองหรือภาพรวม

2.2.2) การประชุมแบบมีส่วนร่วม เป็นการประชุมเพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนาและประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือ ทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.3) วิธีการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วม วิธีการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมเป็นการประชุมประชาคมท้องถิ่นเพื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดขึ้น หรือการประชุมภายใต้การกำหนดสัญญาประชาคมในท้องถิ่นหรือการกำหนด สัญญาประชาคมในท้องถิ่นนั้น เพื่อรับฟังปัญหา ความต้องการ หรือเพื่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับประชาชนในท้องถิ่น (Ministry of Interior, 2025)

3) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

World Commission on Environment and Development (1987, as cited in Mahasarakham University, n.d.) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีผลกระทบต่อบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันและคนที่มีชีวิตอยู่ในวันข้างหน้า ซึ่งเป็นประเด็นที่ทำให้ทั่วโลกให้ความสำคัญในแนวทางของ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้ง 5 มิติ ดังนี้

1) การส่งเสริมและการพัฒนาคน (People) มุ่งสร้างให้ทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ไม่มีความหิว และการสร้างความเป็นธรรมในสังคม

2) การรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Planet) พัฒนาแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน

3) เศรษฐกิจและการสร้างรายได้ (Prosperity) ประชาชนมีทรัพยากรที่มีอยู่สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างไม่ขัดสน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4) ความยุติธรรมและสร้างความสงบสุข (Peace) ใช้แนวทางการจัดการปัญหาโดยไม่ใช้กำลังและปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอย่างเคร่งครัด

5) ให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (Partnership) สามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคง และเป็นการสร้างพลังความสามัคคีในการร่วมจัดการกับปัญหา

กรณีตัวอย่างการเชื่อมโยงแผนพัฒนาท้องถิ่นกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน : องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี

กรณีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรีสะท้อนให้เห็นถึงการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ในระดับท้องถิ่นผ่านกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566–2570) ครอบคลุมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา คุณภาพชีวิต การท่องเที่ยว กีฬา ศิลปวัฒนธรรม และกิจกรรมด้านดนตรี รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาและสร้างสรรค์ด้านการดนตรีให้ได้มาตรฐานสู่สากล และส่งเสริมกิจกรรมด้านดนตรีและนันทนาการ (Suphanburi Provincial Administrative Organization, 2021) ซึ่งสะท้อนการพัฒนาที่มีได้มุ่งเน้นเฉพาะมิติทางเศรษฐกิจ แต่ครอบคลุมมิติทางสังคม คุณภาพชีวิต และทุนทางวัฒนธรรมของพื้นที่ด้วย เมื่อพิจารณาตามกรอบ SDGs แนวทางดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงกับ SDG 9 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน SDG 4 ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ และ SDG 11.4 ด้านการคุ้มครองและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ (United Nations, n.d.) โดยเฉพาะการนำทุนทางวัฒนธรรมและดนตรีมาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาพื้นที่ ทั้งนี้ การเชื่อมโยงดังกล่าวเป็นการสังเคราะห์ของผู้เขียนจากเนื้อหาในแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับกรอบ SDGs มิใช่การระบุโดยตรงขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรีว่าโครงการใดสอดคล้องกับ SDGs เป้าหมายใด ทั้งนี้ SDG 11.4 มีสาระโดยตรงเกี่ยวกับการเสริมสร้างความพยายามในการคุ้มครองและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ในระดับจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2566–2570 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์และศักยภาพของพื้นที่ รวมถึงการเป็น “เมืองดนตรี” (Suphanburi Provincial Government, 2021) ขณะที่ UNESCO ได้รับสุพรรณบุรีเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านดนตรี (Creative Cities Network: City of Music) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2023 โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการดนตรีเข้ากับการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน การสร้างงานและเศรษฐกิจท้องถิ่น การศึกษาและการเรียนรู้ และการอนุรักษ์มรดก

ทางดนตรี (UNESCO, n.d.) ดังนั้น จากการวิเคราะห์เอกสารดังกล่าว กรณีสุพรรณบุรีจึงสะท้อนให้เห็นว่า การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน คุณภาพชีวิต การศึกษา เศรษฐกิจ และทุนทางวัฒนธรรม มีศักยภาพที่จะเป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนในระดับพื้นที่ และสามารถเชื่อมโยงกับกรอบ SDGs ได้ในเชิงวิเคราะห์ (Suphanburi Provincial Administrative Organization, 2021; Suphanburi Provincial Government, 2021; UNESCO, n.d.; United Nations, n.d.)

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถของคนรุ่นอนาคตในการตอบสนองความต้องการของตนเอง

4) แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 14 การปกครองท้องถิ่น มาตรา 250 (วรรคหนึ่ง) ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 วรรคสอง กำหนดว่า “การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่เทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ได้บัญญัติให้ เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (Samut Songkhram Municipality, 2023)

3. ลักษณะของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ลักษณะของแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติโดยมีหลักคิดที่ว่า ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่ง ๆ จะมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่งแนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่ง จะมีโครงการ/กิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งโครงการ/กิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งจะมีผลต่อวัตถุประสงค์เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และวิสัยทัศน์ในที่สุด นอกจากนั้นแผนพัฒนาท้องถิ่นยังเป็นแผนที่มีความสัมพันธ์กับงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้การวางแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำโครงการ/กิจกรรมจากแผนพัฒนาท้องถิ่นในปีที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ไปจัดทำงบประมาณ เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วย ความรอบคอบและผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน Samut Songkhram Municipality (2023) โดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565 ได้กำหนดให้แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด การบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการเป็นไปตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อความผาสุกของประชาชนในพื้นที่ มีการพัฒนาเชิงพื้นที่ครอบคลุมทุกมิติ และแนวทางการพัฒนาภาคที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนระดับชาติ และนโยบายรัฐบาล และเพื่อให้มีการประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่เกิดผลสัมฤทธิ์ (One Plan) (Ministry of Interior, 2025)

สรุปลักษณะของแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ว่าเป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ที่ใช้แปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ แนวทาง และโครงการ/กิจกรรมให้สอดคล้องกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของการพัฒนา อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เป็นกรอบในการคัดเลือกโครงการเพื่อดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า นอกจากนี้ แผนพัฒนาท้องถิ่นยังต้องมีความสอดคล้องกับแผนระดับจังหวัด แผนระดับชาติ และนโยบายของรัฐบาลภายใต้แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (One Plan) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม อันนำไปสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในทุกมิติ

4. วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีระบบ สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของประชาชน และนโยบายของรัฐ สามารถอธิบายได้ดังนี้

- 1) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่มีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาตามความต้องการอย่างตรงไปตรงมา
- 3) เพื่อใช้ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ
- 4) เพื่อเป็นการจัดเตรียมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะบรรจุในเอกสารงบประมาณ รายจ่ายประจำปี

(Samut Songkhram Municipality, 2023)

กล่าวโดยสรุป การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนา แก้ไขปัญหาของประชาชน บริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

5. ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านโครงสร้างการบริหารจัดการและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ (Bunpan & Methasutthirat, 2023) โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

1. การประชุมประชาคม ยังประสบปัญหาด้านการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสถานที่จัดประชุมถูกกำหนดโดยผู้นำหมู่บ้านเป็นหลัก ประกอบกับสภาพพื้นที่ที่มีระยะห่างระหว่างชุมชนและการคมนาคมที่ไม่สะดวก ส่งผลให้ประชาชนเข้าร่วมประชาคมในจำนวนจำกัด อีกทั้งประชาชนยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับข้อจำกัดด้านงบประมาณและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนการเสนอปัญหาและความต้องการ

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น บางส่วนยังขาดกระบวนการคัดเลือกที่สะท้อนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยผู้แทนประชาคมได้รับการคัดเลือกผ่านดุลยพินิจของผู้บริหารท้องถิ่นเป็นสำคัญ ขณะที่ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐบางส่วนไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะได้อย่างเต็มที่

3. การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยคณะกรรมการและสมาชิกสภาท้องถิ่น ส่งผลให้การเชื่อมโยงระหว่างข้อเสนอจากเวทีประชาคมกับการคัดเลือกโครงการเข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่นอาจไม่ชัดเจนเพียงพอ

4. การกำหนดโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น มีจำนวนมากเกินกว่าศักยภาพด้านงบประมาณและทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินโครงการได้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในแผน

5. การจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการพัฒนา มักใช้แนวทางการกระจายงบประมาณอย่างเท่าเทียมระหว่างหมู่บ้าน เพื่อสร้างการยอมรับจากสภาท้องถิ่นและลดความขัดแย้งในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม แนวทางดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับหลักการจัดสรรทรัพยากรตามความจำเป็นและความเร่งด่วนของปัญหาในแต่ละพื้นที่

จากผลการศึกษาดังกล่าว สามารถสังเคราะห์ได้ว่า กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นยังคงให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามขั้นตอนและระเบียบที่กฎหมายกำหนดเป็นสำคัญ มากกว่าการใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอนาคตจึงควรมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการตัดสินใจ และการจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของพื้นที่อย่างแท้จริง

6. การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 25 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และงบประมาณจากเงินสะสม ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและการบูรณาการระหว่างกระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นกับกระบวนการจัดทำงบประมาณอย่างเป็นระบบ โดยแผนพัฒนาท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางการพัฒนาและลำดับความสำคัญของโครงการ ขณะที่งบประมาณเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (Ministry of Interior, 2018)

สรุปได้ว่า การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของกระบวนการพัฒนา เพราะเป็นการเปลี่ยนแผนให้เกิดผลจริงต่อประชาชน โดยต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานที่ดี และการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดให้แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณ เพื่อให้การพัฒนาเกิดความเชื่อมโยงและสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

7. แนวทางในการพัฒนาแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การพัฒนาแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ทั้งนี้ เนื่องจากแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องคำนึงถึงมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชนควบคู่กัน เพื่อให้การพัฒนาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในปัจจุบัน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการพัฒนาของคนรุ่นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมและสมดุลในทุกมิติ

แนวทางสำคัญประการแรก คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตั้งแต่การสำรวจปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ การกำหนดโครงการพัฒนา ตลอดจนการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยให้แผนพัฒนาท้องถิ่นสะท้อนปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kosan (2015) ที่ศึกษาการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก และพบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ส่งผลให้การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

ประการที่สอง คือ การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารท้องถิ่น บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การบริหารงบประมาณ และการบริหารโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากภาวะผู้นำและสมรรถนะของบุคลากรถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ Puanggam (2016) ได้อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี การกระจายอำนาจที่เหมาะสม และการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและบริหารการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สาม คือ การบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาจังหวัด และนโยบายของภาครัฐ รวมถึงการเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาชุมชนและแผนพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนาและลดความซ้ำซ้อนของโครงการ นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ จะช่วยให้การกำหนดแผนมีความแม่นยำ สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงกับข้อค้นพบของ Aumkoon et al. (2021) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยครอบคลุมการได้มาซึ่งคณะกรรมการ การจัดประชาคมท้องถิ่น การจัดทำและเห็นชอบร่างแผน ตลอดจนการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น

ประการที่สี่ คือ การยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในด้านความโปร่งใส การตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบ และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาท้องถิ่นกับกระบวนการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง และการติดตามประเมินผล เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ทั้งนี้ Rasmeechote (2022) ระบุว่าหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหการบริหารงาน การทุจริต และ การบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งเชื่อมโยงกับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนด้วย

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนควรดำเนินการแบบบูรณาการและมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การบูรณาการแผนทุกระดับให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และการใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ รวมทั้งยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ เพื่อให้การพัฒนาเกิดประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างยั่งยืน

8. ประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

Samut Songkhram Municipality (2023) ระบุว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) การเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ เมื่อเป้าหมายมีความชัดเจนจะส่งผลทำให้ทิศทางการพัฒนาสอดคล้องกับการจัดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2) มีความคุ้มค่าและประหยัด มีการประสานการใช้ทรัพยากรตามที่กำหนดไว้ในแผนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้ต้นทุนในการจัดการลดลงส่งผลดีในการใช้ทรัพยากร

- 3) ช่วยให้การประมาณการและการจัดสรรงบประมาณมีความแม่นยำ โดยคำนึงถึงรายได้และสภาพแวดล้อมด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
- 4) ผู้บังคับบัญชาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการกำกับและติดตามการปฏิบัติงานและการประเมินผลการทำงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินการ
- 5) เกิดการติดต่อประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมด้านการวางแผนและการตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น
- 7) ช่วยสร้างแรงจูงใจในการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ

สรุปองค์ความรู้

จากการสังเคราะห์แนวคิด หลักการ เอกสาร และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนควรเป็นกระบวนการเชิงยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติไปสู่บริบทและความต้องการของพื้นที่ โดยมีการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลไกสำคัญ ซึ่งควรยกระดับจากการรับรู้หรือการเข้าร่วมตามขั้นตอนไปสู่การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามตรวจสอบ เพื่อให้ประชาชนมีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่อย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน การบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับศักยภาพ ปัญหา และทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ โดยเชื่อมโยงมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐานเข้าด้วยกันอย่างสมดุล นอกจากนี้ การขับเคลื่อนแผนให้เกิดผลในทางปฏิบัติต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาล การบริหารงบประมาณตามความจำเป็นและศักยภาพของพื้นที่ ตลอดจนระบบติดตามและประเมินผลที่เชื่อมโยงกับผลลัพธ์ของการพัฒนา โดยการนำข้อมูลเชิงพื้นที่และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประกอบการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของโครงการ จะช่วยลดปัญหาการจัดทำแผนที่เกิดศักยภาพทางการเงินการคลัง และทำให้ทรัพยากรถูกจัดสรรไปยังประเด็นที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์มากขึ้น ดังนั้น องค์ความรู้สำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนจึงอยู่ที่การบูรณาการ การมีส่วนร่วม ธรรมาภิบาล SDGs ข้อมูลเชิงพื้นที่ และการบริหารงบประมาณตามความจำเป็น ให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้แผนสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่อย่างสมดุล มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

บทสรุป

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกระบวนการสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่และเชื่อมโยงนโยบายระดับชาติไปสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น โดยมีระเบียบ กฎหมาย และกลไกการมีส่วนร่วมเป็นกรอบสำคัญในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของแผนมิได้ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตามขั้นตอนทางระเบียบเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนเข้ากับเป้าหมายการพัฒนา การจัดสรรทรัพยากร และการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ การยกระดับกระบวนการประชาคมจากการรับรู้และการแสดงความคิดเห็นไปสู่การมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามตรวจสอบ จะช่วยเพิ่มความเป็นเจ้าของร่วมของประชาชนและลดช่องว่างระหว่างการวางแผนกับการปฏิบัติ ขณะเดียวกัน การนำแนวคิด SDGs มาประยุกต์ใช้ควรคำนึงถึงบริบทและศักยภาพของแต่ละพื้นที่ โดยใช้ทุนทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และทรัพยากรที่มีอยู่เป็นฐานในการกำหนดแนวทางการพัฒนา ควบคู่กับการใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ ตลอดจนการบริหารงบประมาณให้สอดคล้องกับความจำเป็นและศักยภาพทางการเงินการคลังขององค์กร

ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนจึงควรเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยง คน แผน งบประมาณ ข้อมูล ทรัพยากร และผลลัพธ์ของการพัฒนา เข้าด้วยกัน เพื่อให้แผนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และสร้างการพัฒนาพื้นที่ที่มีความสมดุล ต่อเนื่อง และยั่งยืน

References

- Aumkoon, P., Konluk, N., & Wongwatthanaphong, K. (2021). Guidelines for developing local development plans of local administrative organizations. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 395–407.
- Ban Ko Sub-district Municipality. (2021). *Thabian lae bat* [Registration and identification]. Registration and Identification Section, Ban Ko Sub-district Municipality.
- Bunpan, T., & Methasutthirat, J. (2023). *Panha lae naewthang kanphatthana kanchat borikan satharana dan khongsuang phuenthan tam phaen phatthana thongthin khong ongkan borihan suan tambon Mae Tuen Amphoe Omkoi Changwat Chiang Mai*. Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997). Government Gazette, Vol. 114 (Part 55a), pp. 1-89. <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2540/A/055/1.PDF>
- Department of Local Administration. (2005). *Manual for local development planning: Development strategic plans, three-year development plans, action plans, and monitoring and evaluation*. Ministry of Interior.
- Kosan, T. (2015). Public participation in local development planning of subdistrict administrative organizations in Nakhon Nayok Province. *Valaya Alongkorn Review Journal*, 10(2), 381–389.
- Maharakham University. (n.d.). *MSU Sustainability Development Goals (SDGs)*. <https://sdg.msu.ac.th/>
- Ministry of Interior. (2025). *Guidelines for preparation and readiness in formulating the third local development plan (B.E. 2571–2575 [2028–2032]) under the Regulation of the Ministry of Interior on the preparation of local development plans of local administrative organizations, B.E. 2548 (2005), and amendments*. Ministry of Interior.
- Ministry of Interior. (2018). *Regulation of the Ministry of Interior on the preparation of local development plans of local administrative organizations, B.E. 2548 (2005), and amendments (No. 3), B.E. 2561 (2018)*. Ministry of Interior.
- Phra Theerasarn Chandavuddho (Panyadee). (2021). *Public participation in the preparation of local development plans along with the fourfold Itthipada in Saensuk Municipality, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province* [Master's thesis, Mahamakut Buddhist University].
- Puangngam, K. (2016). *Thai local government: Principles and new dimensions for the future*. Winyuchon Publishing House.

- Rasmeechote, W. (2022). The application of good governance principles to local government administration. *Journal of Local Governance and Innovation*, 5(2), 195–210.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLGISRRU/article/view/250592>
- Rungreungsil, S. (2011). Local planning. In School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University, *Local policies, plans, and projects* (pp. 7-1–7-30) [In Thai]. Nonthaburi, Thailand: Sukhothai Thammathirat Open University Press.
- Samut Songkhram Municipality. (2023). *Manual for local development planning (Revised ed. 2023)*. Samut Songkhram Municipality. [https://www.smsk-city.go.th/site/attachments/article/6071/คู่มือการจัดทำแผนพัฒนา\(ปรับปรุงใหม่2566\).pdf](https://www.smsk-city.go.th/site/attachments/article/6071/คู่มือการจัดทำแผนพัฒนา(ปรับปรุงใหม่2566).pdf)
- Suphanburi Provincial Administrative Organization. (2021). *Local development plan (B.E. 2566–2570)* [In Thai]. <https://www.suphan.go.th/>
- Suphanburi Provincial Government. (2021). *Suphanburi provincial development plan (B.E. 2566–2570)* [In Thai]. <https://suphanburi.gdcatalog.go.th/dataset/suphanburi01>
- UNESCO. (n.d.). *Suphanburi*. UNESCO Creative Cities Network. Retrieved August 14, 2026, from <https://www.unesco.org/en/creative-cities/suphanburi>
- United Nations. (n.d.). *Goal 11: Sustainable cities and communities*. Department of Economic and Social Affairs. Retrieved August 14, 2026, from <https://sdgs.un.org/goals/goal11>
- Yutthanet, P. (2026). Guidelines for developing local development plans that respond to citizens’ needs: A contemporary public administration perspective. *Modern Public Administrative Science*, 3(1), 133–147.
<https://so17.tci-thaijo.org/index.php/jppi/article/view/1592/1076>